

?yunun 5-d? Bak?da [Heyd?r ?liyev M?rk?z](#)ind? [Az?rbaycan Respublikas?n?n ?qli M?lkiyy?t Agentliyi, T?hsil Nazirliyi, ?mumd?nya ?qli M?lkiyy?t T??kilat?](#) (??MT) v? [Avrasiya Patent T??kilat?](#)n?n birg? ?m?kda?l??? il? "Bilik v? innovasiya iqtisadiyyat?na ?qli m?lkiyy?t in d?st?yi" m?vzusunda beyn?lxalq konfrans ke?irilib.

T?dT?dbird?d?vl?t?v? h?kum?t?r?smil?ri, Milli M?clisin deputatlar?, rali m?kt?bl?rin rektorlar?, beyn?lxalq t??kilatlar?n r?hb?rl?ri v? n?may?nd?l?ri, elm v? t?hsil ictimaiyy?tinin t?msil?il?ri i?tirak ediblr.

Az?Az?rbaycan Respublikas?l?qli M?lkiyy?t Agentliya?dar? Hey?tinin s?dri Kamran?manov Ü?MT-in?ba? direktoru Frensis Qarrinin Bak?ya s?f?rini y?ks?k d?y?rl?ndirib, bu qurumla ?m?kda?l???n u?urlu n?tic?l?rind?n s?z a?b. Bildirilib ki, haz?rda ?lk?mizd? ?qli M?lkiyy?t Agentliyi, T?hsil Nazirliyi v? Ü?MT-in birg? haz?rlad??? "Universitet v? v? elmi-t?dqiqat institutlar?nda ?qli m?lkiyy?t siyas?ti ?çün milli layih?" h?yata ke?irilib. Bu layih? ?lk?mizd? elmi-t?dqiqat?dqiqat n?tic?l?rinin kommersiyala?d?r?lmas?, i?tibiq mexanizml?rinin t?kmill??dirilm?s?, yarad?lans y?ks?k texnologiyalar?n iqtisadiyyatda i?tibiqi ?çün ?lveri?li ?raitin yarad?lmas? v? iqtisadi s?m?r?sinin art?r?lmas? m?m?qs?dl?rin ?xidm?t? edir. Bununla ba?l? 2017-ci ild? Birg? B?yannam? imzalan?b. Qeyd olunan m?s?l?l?r?d? aid 2016-2017-ci ill?rd? Ü?MT il? birg? ?m?kda?l?qda üç beyn?lxalq t?dbir ke?irilib, elm ocaqlar?nda ?qli m?lkiyy?t siyas?ti il?ba?l? tan?nm?? beyn?lxalq ekspertlr t?r?find?n laz?mi k?m?k g?st?rilib, müt?x?ssis haz?rl??? apar?l?b. Buradak? s?rgid? ?m?kda?l???n b?hr?si kimi startaplar?n v? spinoutlar?n f?aliyy?t?l?rinin n?tic?l?ri n?mayi? etdirilir.

F. Qarrinin "g?l?c?kd? texnologiyalar t?r?find?n ?qli m?lkiyy?t in beyn?lxalq arxitekturas? v? formas?n?n ?getdik? daha ?ox dikt? edil?c?yi v? onu idar? etm?s? qaç?lmazd?" fikrini xat?rladan K.?manov deyib ki, bununla da t?nologiyalar?n ?qli m?lkiyy?t in m?vcud land?aft?na kardinal t?sirini v? ?öz n?vb?sind?, ?qli m?lkiyy?t in buna qar?? ??xmamas?n?, ?ksin?, ona uy?unla?mas?n? vur?ulay?r?q. Bu da F. Qarrinin ?nc?d?n g?rdüyü ?qli m?lkiyy?t in g?l?c?k t?t?kamülünün konturlar?n? mü?yy?nl??dirir. M?hz bu s?b?bl?rd?n E. Qarrinin ?qli m?lkiyy?t in rolunun yenid?n d?rk edilm?s? bar?d? fikirl?rin? qo?ulur v? d?st?kl?yirik?qli m?lkiyy?t in d?yi?mi? rolu onun f?aliyy?t inin yeni kontekst v? ona m?munasib?td? bizim d?ü?nc? t?rzimizin d?yi?m?s?si Az?rbaycan ?çün ?ox aktuald?. ?unki Az?rbaycan yeni iqtisadi siyas?t inin m?hüm qolu – innovativ inki?afa q?d?m qoyur. Qeyri-neft sektorunu inki?af etdir?n, diversifikasiyan? u?urla aparan v? "Made in Azerbaijan" brendini t??viq?ed?n d?vl?timiz? q?sa müdd?td? b?hran v?ziyy?t inini arxada qoyub, haz?rda ?lk?d? iqtisadi art?ml? dinamika mü?ahid? olunur, qeyri-neft sektorunda cari ilin d?rd ay?nda 11 faiz ir?il?yi? var v? m?tb?b?r Dünya ?qtisadi Forumunun m?lumat?na ?sas?n, Az?rbaycan r?qab?tqabiliyy?t ililiy? g?r? dünyada bir s?ra inki?af etmi? ?lk?l?ri üst?l?y?r?k 35-ci yeri tutur.

YaYa?ad???m?z "bilikl?r?c?miyy?t ind?" texnologiyalar?n s?çray??? dövründ? v? r?q?msal innovasiyalar?n "r?q?msal imperativ" zaman?nda innovativ inki?af t?dqiqatlar?n n?tic?sind? ?ld? edil?n bilikl?rin v? texnologiyalar?n, in investisiyalar?n v? ?qli m?lkiyy?t in yarad??? insan kapital?n?n ekosistemidir. Prezident ?lham ?liyevin s?zl?ri il? desdes?k, "müasir dünya sivilizasiyas?n?n t?r?qqisind? insan kapital? v? intellekt yeni keyfiyy?t amili kimi h?lledici ?h?miyy?t da??y?r. H?r bir d?vl?ti rifah v? y?ks?li?? aparan yol elm v? innovasiyalara ?saslanan inki?afdan ke?ir".

K. K.?manov deyib ki, qar??m?zda duran v?zif?l?ri d?, Prezident ?lham ?liyevin Davos ?qtisadi Forumunda vur?ulad??? kimi "g?l?c?yimiz in innovasiyalar, texnologiyalar, yax?? idar? etm?? ?ffal? q v? sahibkarlara d?vl?t d?d?st?yind?dir" fikri il? izah etm?k olar. Bu yollar ir?il?y?n Az?rbaycan 2009-cu ild?n ba?layaraq, yuxar?-orta g?lirlil? ?lk?l?r s?ras?ndad?r. Davos ?qtisadi Forumunun 2018-ci il ?çün "nklüziv inki?af indeksi"n? ?sas?n, ?lk?miz inki?af ed?n ?lk?l?r aras?nda üçüncü yeri tutur.

Ölk? mi?lk??miqyas?nda apar?lan islahatlar ?qli m?lkiyy?t sah?sind? müsb?t t?sirini g?st?rir. Bel? ki, R?qab?tqabiliyy?tlik ?ndeksinin "qli m?lkiyy?t in qorunmas?" alt g?st?ricisi üzr? Az?rbaycan 37-ci yeri tutur. Bununla da Az?rbaycan 2016-2017-ci ill?rl? müqayis?d? "qli m?lkiyy?t in qorunmas?" g?st?ricisi üzr? tutdu?u 71-ci yerd?n 34 pill? y?ks?l?r?k, MDB ?lk?l?ri s?ras?nda lider m?vqeyini m?hk?ml?ndirib.

Ölk?mizin kreativ iqtisadiyyat?n?n (mü?liflik v? ?laq?li hüquqlara ?saslanan s?nayemiz) ÜDM-d?ki pay? be? faizi ?tüb, d?nyan?n orta s?viyy?sind?dir, h?tta bir s?ra inki?af etmi? ?lk?l?ri gerid? qoyur. Piratç?l??a qar?? g?rül?n t?dbirl?r n?tic?sind? 2005-ci ill? müqayis?d? piratç?l??n s?viyy?si müxt?lif sah?l?rd? 20-30 faiz a?a?? d?ü?b.

Prezident ?lham ?liyevin u?urlu xarici siyas?ti v? d?st?yi n?tic?sind? Az?rbaycan ?qli m?lkiyy?t sah?sind? f?al be beyn?lxalq ?m?kda?l?q apar?n mü?liflik v? ox?ar hüquqlar sah?sind? 6? s?naye m?lkiyy?t in?d? aid 11 beyn?lxalq ?ox?t?r?fli konvensiya v? sazi?l?rd? i?tirak edir. Haz?rda Ü?MT-in mü?liflik hüququna ?aid iki yeni müqavil?sin? – MM?rake v? Pekin müqavil?l?rin? qo?ulma prosesi gedir, h?mçinin s?naye m?lkiyy?t in il?ba?l? üç sazi?? qo?ulmaq planlad?r?l?r.

Vur?ulan?b ki, Az?rbaycan Ü?MT-in r?hb?r orqanlar?nda, o cüml?d?n Koordinasiya Komit?sind?, Proqram v?

Büdcə Komitəsinin təmsil olunur. Azərbaycan nümayəndəsi - Əli Mülkiyyət Agentliyi tərəfindən Heyətinin sədri Kəmaləmanova ÜMT-in Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsi" Assambleyasının vitse-prezidenti seçilib.

ÜMT-in ilin mərkəzi nəticələri olaraq, 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə bu qurum arasında mərkəzi Proqram, 2014-cü ildə mərkəzi haqqında anlaşma memorandumu və hazırda yenilənmə memorandum imzalanıb.

Dövlətimizin başçısının sərəfərinə Azərbaycan Əli Mülkiyyətə aid zəngin milli qanunvericilik bazası formalaşdırılıb. Buraya bilavasitə Əli Mülkiyyətə qoruyucu sənədlər qanunu və mərkəzin müvafiq müddəalar, Əli Mülkiyyət hüquqların dolayısı ilə qoruyucu iki qanun və Əli Mülkiyyət hüquqlarının qorunmasına istinad olunan 12 qanun daxildir. MDB məkanında analoqu olmayan Əli Mülkiyyət hüquqlarının təminatı və "piratçılığa qarşı mübarizə" və Avropada ilk olan "Azərbaycan folkloru nümunələrinin hüquqi qorunması" haqqında qanunlar xüsusilə qeyd edilməlidir.

Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Azərbaycan 2020: güclü və baxım"ın inkişaf Konsepsiyasında Əli Mülkiyyət prioritet istiqamət kimi qeyd edilmiş və sənəddə bu sahənin inkişafı ilə bağlı sənədlər tədbir daxil edilmişdir.

Ölkə Prezidentinin 2018-ci il 20 aprel tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Əli Mülkiyyət Agentliyi yaradılmışdır.

Dövlət başçısının apardığı institusional islahatlara uyğun olaraq təsis edilmiş Əli Mülkiyyət Agentliyinin qarşısında duran vəzifələr Prezident İlham Əliyevin innovasiya inkişafı ilə bağlı yürütdüyü iqtisadi islahatlar siyasəti ilə formalaşdırılıb və Əli Mülkiyyətin bu siyasətin təsirinə və innovativ inkişafı adekvat xidmət göstərmişini şahid edirik. Həmin vəzifələrin icrasına üç əsas məqsətlə yanaşılmalıdır: əhəmiyyətli və elm sistemində radikal transformasiya nəticəsində 3.0 (təhsil, tədqiqatlar və bilikliyin kommersiyalaşması) universitetlərin yaranması, burada texnologiyaların kommersiyalaşması və transferinin ön plana keçirilməsi; kiçik və orta sahibkarlığın (KOS) iqtisadi rolünün və innovasiya imkanlarının artırılması, burada Əli Mülkiyyət siyasətinin dəstəklənməsi, texnoloji innovasiyaların stimullaşdırılması, Əli Mülkiyyətin yeni fəaliyyət kontekstində bələdiyyələrinin onunda yəmirolunun artırılması, sənətin yaranma mərkəzinin maddi-aktivlərə, qeyri-maddi-aktivlərə, intellektual kapitala yönəlməsi və investisiya axınlarının Əli Mülkiyyətə istiqamətlənməsi.

Qeyd Qeydrolunanlarla bəzi bir sıra tədbirlər, o cümlədən Azərbaycanın uzunmüddətli Əli Mülkiyyət Strategiyasının hazırlanması; xitərlərə dəstək məqsədilə beynəlxalq patent qeydiyyatı PCT sisteminin təviiyi və dövlət dövləti tərəfindən ixracın bir qisminin ödənilməsi, həmçinin patent alınması və sadələşdirilməsi Patent hüququ Müqaviləsinin (PLT) qoşulması və Texnologiya və innovasiyalara Dəstək Mərkəzinin yaradılması; Universitetlər, elmi-tədqiqat institutlarında və KOS subyektlərində IP ofislərinin yaradılması, onların texnologiyaların kommersiyalaşma ofislərinin (TKO) çevrilməsi; Elm və sənaye arasında bələdiyyə, ixracatçı fəaliyyətinin keyfiyyət artırılması və təbii xarakterli xarakter daşması üçün Texnologiyaların transfer mərkəzlərinin və Əli Mülkiyyət hüquqlarının kommersiyalaşdırılması mərkəzlərinin, o cümlədən Əli Mülkiyyət Agentliyinin zəmində yaradılması; "Made in Azerbaijan" brendinin təviiyi, "mənişlər"nin beynəlxalq qeydiyyatına dair Madrid Sazişi" çərçivəsində qorunan yerli mənişlər, "mənişlər"nin xitərlərinin qismən dövlət hesabına ödənilməsi və kütləvi istehsal olunan və fərdi toxunan xalçalar məzəziyərində Azərbaycanı aid loqonun ilmlərlə toxunmasına dəstək verilməsi və qeydiyyata alınması; Rəqəmsal bələdiyyələr Əli Mülkiyyət hüququ ilə qorunan obyektlərin istifadə edilməsinin idarəetmə sisteminin təbii hətə keçirilməlidir.

Kəmaləmanova ÜMT-in baş direktoru F. Qarriyev Avrasiya Patent Təşkilatının prezidenti xanım Saule Tlevlessovaya keçirilən konfranslara dəstək göstərdiklərini görən təşəkkürünü bildirib, ixtirəçilərə uurlar arzulayıb.

Tədbir çərçivəsində F. Qarriyev Bakıya səfərinin həqiqiyyəti, Azərbaycan Respublikasının Əli Mülkiyyət Agentliyi ilə faydalı və səmərəli mərkəzi qəndən danışıqları, iki qurum arasında əlaqələrin daha da genişlənməsinin vacibliyini vurğulayıb.

ÜMT-in baş direktoru deyib ki, son on ildə Əli Mülkiyyət qlobal səviyyədə diqqət və maraq artmaqdadır. Dünyanın müxtəlif ölkələrində Əli Mülkiyyət fəaliyyətinin təbii iqtisadiyyatın inkişafı ilə bələdiyyələr ötürən inkişafını müşahidə edirik. Əlaqədar iki milyona yaxın rizə verilib, innovasiya və Əli Mülkiyyətin coşqulu daşqını məkədir. Asiya qitəsi intellektual Əli Mülkiyyət rizələrinin əsas mənbəyinə çevrilib. Qlobal səviyyədə 60 faizdən çox rizə Asiya ölkələrində daxil olub. Beynəlxalq patent rizələrinin 49 faizi Asiya qitəsinə gəlir. Strateji mövqeyə malik Azərbaycan kimi ölkələr üçün bu çox vacib göstəricidir. Əli Mülkiyyətin fəaliyyət göstərdiyi texnoloji əsasda yığılıb. Xüsusi həqiqiyyətlili

Ekosistemlərin yaradılmasında universitetlərin rolu böyükdür. Çox ədəd q ki, Azərbaycanca bu sahədə birgə layihəyə həyata keçirilən Universitetlərdə tədqiqat institutları da yerini əsasən bilik mənbəyidir. Onlar bilikliyin iqtisadiyyatda elmi tədqiqat baxımında elm və texnologiya arasında körpü rolunu oynayır. Bunun üçün müxtəlif siyasətlər və tədqiqatların dəstəklənməsi lazımdır. Tədqiqat institutları və universitetlərin inkişafı uurlu innovasiya sistemi üçün vacibdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik Akif Əlizadə bildirib ki, ölkədə elm siyasətini, o cümlədən uzunmüddətli elmi tədqiqat işlərini AMEA həyata keçirir, qabqablı davamlı innovasiya iqtisadiyyatının formalaşmasında bu təşkilatın rolu böyükdür. Dünya təcrübəsində elm-biznes əməkdaşlığının xüsusi həmişə tətbiq edilən qamqlardan biri də elmi tədqiqat institutlarıdır. Onların tərkibində texnoparklar yaradılmasında Dövlətimizin bəbəqsiz 2016-cı il 8 noyabr tarixli müvafiq Sərəncamı ilə yaradılan "AMEA Yüksək Texnologiyalar Parkı" bu istiqamətdə atılan çox vacib addımlardan biridir. Elm-biznes əməkdaşlığının formalaşdırılması istiqamətində real işləri görən AMEA və onun əzdində yaradılan Yüksək Texnologiyalar Parkı qəsa müddətdə bir sıra işləri uurla həyata keçirib.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov vurğulayıb ki, uurlu inkişafın təməlinə bilik yönümlü cəmiyyətin və rəqabətqabiliyyətli mühitin texnoloji innovasiyalarla tamamlanması dayanır. Ya adətən bilik və innovasiya iqtisadiyyat dövründə davamlı və hərtərəfli inkişafın təmin edilməsində elm və təhsilin rolu həmişə tətbiq edilən artmaqdadır. İnnovasiya prosesi yeniliklərin yaradılmasından başlayaraq bu yeniliklərin mənimlənməsi və bazara çıxarılmasına nədək olan bütün mərhələlərdə qəqli mülkiyyətin itirakın özündə ehtiva edir. Prezident İlham Əliyev təşəbbüslərini uurla həyata keçirilən strategiyaların əsas prioritetlərindən biri bilik iqtisadiyyatının formalaşdırılması, təhsil, elm və innovasiya arasında səmərəli əlaqələrin yaradılmasıdır.

Qeyd Qeyd edilib ki, həli təhsil müəssisələrinin tədqiqat və innovasiya mərkəzlərinin inkişafı etdirilməsi, universitetlərin elmi və elmi-texniki fəaliyyətinin nəticələrinin kommersiyalaşdırılması isə yüksək elmi potensialı tələb edir. Hazırda universitetlərdə və elmi təşkilatlarda ümumilikdə 33 mindən çox alim-elmi tədqiqatlarla məşğul olur ki, onlardan da 35 faizi fəlsəfi doktor, 15 faizi isə elmlər doktorudur. Qlobal elmi bazadan istifadəni aktivliyinin dinamikasında 2017-ci ildə iki illik müqayisədə 75 faiz artım müşahidə olunub, impakt faktorlu jurnallarda çap olunub. Əmələ gələn sayında son dörd ildə 68 faiz artım qeydə alınıb. Nəticədə aktivliyinin son üç ildə artım dinamikasına görə Azərbaycan regionunda birinci yerə çəxəb. 2017-ci ildə nəticələrin sayı üzrə ən yüksək göstərici qeydə alınıb, ilkin təhlillərə əsasən, 1.118 elmi tədqiqat işinin təxminən 43 faizi məhz ali təhsil müəssisələrinin payına düşüb.

Avrasiya Patent Təşkilatının prezidenti Xanım Saule Tlevlessova diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan bu qurumun səkkiz üzdən biridir. Ötən il təşkilata müvafiq sahə üzrə 37 ərizə daxil olub. Bu qurumun iyirmi illik fəaliyyəti dövründə ümumilikdə 320 ərizə verilib, 4240 ixtira qeydə alınıb. Azərbaycanca hazırda 7300 patent dəstəklənir. Ölkədə daxil olan ərizələrin 80 faizi elmi müəssisələrin, akademiyaların və institutların payına düşür.

Sonra tədbir itirakçılar universitetlərdə təşəbbüslərini yaradılma startapları və onların nailiyyətlərini əks etdirən sərərgi ilə tanıtırlar.

Beynəlxalq konfrans çərçivəsində "Qeyri-maddi aktivlər və qlobal dəyər zənciri: iqtisadiyyat innovasiyanın faydalarından necə yararlanıla bilər?" mövzusunda regional seminar təşkil olunub.

Bir sıra ölkələrdə təşəbbüslər ekspertlərin itirak etdikləri seminarda "Ümumdünya Qəqli Mülkiyyət Təşkilatının "Qlobal dəyər zənciri"ndə qeyri-maddi aktivlər (ÜMT-in 2017 hesabatına görə), "İnnovasiya və enerji" və digər mövzularda məruzələrlə dinlənilib. Mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb.